

מתווה מסמך עקרונות בז"ן - הערות עמותת אזרחים למען הסביבה:

יש צורך בנתונים מספריים מלאים ומפורטים על הפליטות הנוכחיות במצב הקיים ממתחם בז"ן

זהו הכרח מקדים לכל סעיפי התוכנית

1. תבטל תוספת זכויות הבנייה, בתכנית, שקבעה ועדת הערר (20%), כולל סעיף הכוכבית. אין הצדקה להגדלה של מפעל שממשיך לזהם וזה מבלי להסדיר את המצב הקיים במתחם.

סעיף מטעה כי הסעיף הבא מפרט איך כן יתאפשרו זכויות בנייה

2. התכנית תאפשר תוספת זכויות בנייה שייקבעו במ"ר (ולא באחוזי בנייה) – שתשמש רק למתקנים שמטרתם שיפור המצב מבחינה סביבתית ובטיחותית. בנייה זאת תוגדר על פי כללי התכנון המפורט כפי שהם מוגדרים, בין היתר, בחוק התכנון והבנייה ובאמצעות הצגת מצב קיים ומצב מוצע מפורט.

זה כללי, יש להגדיר את כל התנאים, במפורט, בהם יאושרו זכויות בנייה ולא להשאיר זאת לעתיד.

3. התכנית לא תאפשר הגדלה של כושר הייצור המירבי בבז"ן. יקבע שלא יעלה נפח חומרי הגלם ("חביות") הנכנסים לתחום התכנית ולא יעלה נפח התוצרים היוצאים, ביחס למצב הקיים על פי נתונים שימסרו.

מתי ימסרו הנתונים לגבי המצב הקיים? כיצד יפוקחו הנתונים בעתיד? כיום ניתן להתרשם על הכמויות מדיווחי החברה הניתנים בדיעבד בלבד.

4. התכנית תאפשר החלפת מתקן ישן מול חדש כאשר שטח המתקן החדש לא יעלה על השטח הקיים של המתקן הישן. החלפת המתקן תותנה בכך ש:

א - המתקן החדש לא ישנה את כושר הייצור במתחם.

ב - המתקן החדש לא יגדיל את כמות הפליטות במתחם.

ג - הבנייה החדשה תהיה לפי B.A.T מיטבי כמוגדר בתקנות אוויר נקי (היתרי פליטה), התשע"א - 2010.

ד - המתקן החדש יבנה בהתניה לפירוק המתקן הישן וזה בהתאם להוראות של שלביות לפירוק מתקנים קיימים שיוגדרו בהוראות התכנית. מבלי שייגרס המתקן הישן המתקן החדש ייחשב למבנה שנבנה ללא היתר על כל המשתמע מכך, לרבות העמדה לדין בגין עבירות לפי פרק י' לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965.

ה - עם הקמת המתקן החדש תפעל בז"ן לתיקון ליקויים ומפגעים קיימים לרבות ניקוי הקרקע ומים מזוהמים (ראו סעיף 7 להלן).

ככל שהחלפת המתקן תביא לגידול בכמות הייצור ו/או כמות הפליטות ביחס למתקן הישן, אישור המתקן ייעשה רק בדרך של תכנית מפורטת, אשר תכלול אמצעי הפחתה נוספים ממתקנים אחרים ובלבד שהסך הכולל לא עולה על המוגדר במגבלת הבועה שתוגדר (סעיף 7).

סעיף זה מאפשר בניית מתקן המגדיל את כמות הייצור/כמות הפליטות ביחס למתקן ישן.

איזה מנגנון יאפשר פיקוח על כך שבניית מתקן שכזה יעמוד בעקרון הבועה המתכווצת?

5. התכנית תקבע מנגנון שיתוף ציבור וזכות השגה (שלא ניתן לבטל אותה ו/או לפטור את מבקש ההיתר מחובת הפרסום הקבוע בתקנון התכנית) לגבי בקשות להיתרים במסגרת החלפת מתקנים חדשים בישינים כמוגדר בסעיף 4 לעיל וכן לגבי מתקנים שמטרתם שיפור המצב מבחינה סביבתית ובטיחותית בהתאם לסעיף 2 לעיל.

באילו כלים זכות ההשגה תוכל להשתמש בכדי להוות משקל של ממש?

6. **תכנון מפורט:** התכנית תכלול מיפוי מצב קיים בפועל לגבי כמות פליטות (קביעת קו בסיס בהתאם לסעיף 7), מיפוי המפגעים הקיימים, ופירוט כלל המבנים והמתקנים הקיימים במתחם בז"ן, כולל תחשיב היקף שטחים בנויים, בחלוקת לחמישה תתי מתחמים שיוצגו על גבי תשריט ובליווי מפת מדידה. מעת אישור התכנית כל מבנה שלא אושר במסגרתה או בהתאם למנגנון הקבוע בה יחשב כבניה לא חוקית.

כיצד יפוקח המיפוי המוצע?

7. **הגדרה מפורטת של הבועה** שתבטיח את הגבלת הפליטות וצמצומן. כדי להבטיח את עיקרון הבועה אשר אומץ באופן חלקי במסגרת חפאג/1200/ב יש צורך בנתונים מספריים מלאים ומפורטים על הפליטות הנוכחיות במצב הקיים ממתחם בז"ן. נתונים אלה צריך שיכללו עבור כל מזהם אוויר באופן פרטני את כלל הפליטות שלו לאוויר מכל מקורות הפליטה לאוויר (כדוגמת ארובות, מיכלים, פליטה בלתי מוקדית, ועוד) של כל המפעלים במתחם, וכן את סך הכול הפליטה הכוללת של אותו מזהם מכלל מקורות הפליטה גם יחד. רק רשימה מלאה כזאת יכולה לשמש בסיס להמשך הדיונים בגישת הבועה. לאחר גיבוש בסיס מידע זה, **נדרשת המלצת המשרד להגנת הסביבה, בהתייעצות עם משרד הבריאות, לגבי מכסת הפליטות המרבית של כל מזהם אוויר מכלל מקורות הפליטה שבמתחם, וצמצומה במשך הזמן בהתאם לעיקרון הבועה המתכווצת**. רק קביעת מכסה מספרית מדויקת לכמות הפליטות הכוללת היא יישום של עיקרון הבועה.

לא יינתן אישור לתכנית אלא רק לאחר שהוגדר עיקרון הבועה המתכווצת וכשכל הנתונים הבסיסיים ותוכנית הצמצום לעתיד ידועים ומפורטים.

יש לדרוש אנשי מקצוע נוספים חיצוניים למשרד להגנת הסביבה והבריאות לקביעת צמצום הפליטות.

8. יש לכלול בתכנית הנחיות לטיפול במפגעים הקיימים שימופו במסגרת המצב הקיים עם שלבים ולוחות זמנים.

כללי מדי - יש לתת הוראות מפורשות ומפורטות לפני אישור התכנית.

9. מערך הניטור הקיים למתקני בז"ן ועל גדרות המפעל ישודרג כך שיכלול גם אמצעים למתן התראות בזמן אמת ומערכות של חישה מרחוק. אופן פעולת המערך והפיקוח שנגזר ממנו ייקבעו בתוך חצי שנה ממועד אישור התכנית ובהסכמה בין איגוד הערים ולמשרד להגנת הסביבה ולאחר שימוע ציבורי.

"אופן פעולת המערך והפיקוח שנגזר ממנו יקבעו בתוך חצי שנה ממועד אישור התוכנית" - כללי מדי ובעתיד מדי - יש לתת הוראות מפורטות לפני אישור התכנית.

מערך הניטור הקיים כיום אינו מספק כיוון שלא כל המתקנים מנוטרים. הניטור על גדר המפעל שנדרש בהיתר הפליטה לאוויר עדיין לא מתבצע (צריך להיות מופעל עד סוף ספטמבר 2018).

מעבר לזה, ישנו פער מתמיד בין נתוני ניטור רציף לדיגומי ארובות, המוזכרים גם בדוחות רשמיים של איגוד ערים חיפה, מה שמוכיח כי יש לבצע דיגומים תדירים יותר ע"י גוף חיצוני.

10. במסגרת התכנית יעוגנו מנגנוני פיקוח ובקרה וזה כדי להבטיח מספר דברים ובהם, תיקון המפגעים במתחם, התראות בזמן אמת של תקלות ופליטה חריגה, מנגנון לפיקוח על עמידה במכסת הפליטות המצרפית הכוללת (גישת הבועה) שייקבע בתוך חצי שנה ממועד אישור התכנית ובהסכמה בין איגוד הערים ולמשרד להגנת הסביבה ולאחר שימוע ציבורי. יצוין כי ישנם כלי אכיפה נוספים מכוח ההיתרים והרישיונות שבחוק אוויר נקי וחוק החומרים המסוכנים. כלי האכיפה הסטטוטוריים הקיימים וכלי האכיפה שיוספו מכוח תכנית זו צריכים להשלים אחד את השני, לעמוד בהלימה מלאה ולהשלים פערי פיקוח כלל שישנם.

מנגנון הפיקוח על עמידה במכסת הפליטות המצרפית חייב להיקבע כבר במסגרת התוכנית ולא לאחר אישורה.